

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/14-12/71
Urbroj: 50301-04/12-15-15

Zagreb, 19. veljače 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 19-02-2015	
Klasifikacijska oznaka:	Org. jod.
022-03/14-09/79	65
Uredbeni broj:	Pril. Vrij.
50-15-05	- -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće pučke pravobraniteljice o ljudskim pravima u kontekstu katastrofe uzrokovane poplavom u Vukovarsko-srijemskoj županiji - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/14-09/79, urbroja: 65-14-03, od 8. prosinca 2014. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću pučke pravobraniteljice o ljudskim pravima u kontekstu katastrofe uzrokovane poplavom u Vukovarsko-srijemskoj županiji, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće pučke pravobraniteljice o ljudskim pravima u kontekstu katastrofe uzrokovane poplavom u Vukovarsko-srijemskoj županiji, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pučka pravobraniteljica, aktom od 5. prosinca 2014. godine, očituje se kako slijedi:

Uvodno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u poglavlju "Metodološki okvir Izvješća" navedeno da se Izvješće temelji i na podacima i zapažanjima prikupljenima nestrukturiranim intervjuima prilikom terenskih obilazaka poplavljenih područja, primljenim pritužbama građana, medijskim člancima i dr. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da neselektivno prikupljeni podaci ne daju realan uvid u stanje na terenu s obzirom na ozbiljnost situacije, a ukoliko metodologija izrade izvješća nije utemeljena na egzaktnim činjenicama, to može dovesti do subjektivnih i neutemeljenih zaključaka, te pogrešnog informiranja građana. Naime, potrebno je ukazati na to da su sva nadležna tijela uključena u sanaciju štete i pomoć građanima na područjima pogođenim poplavom svoje zadaće odradila u rekordnom vremenskom roku i uz izniman napor i zalaganje svih sudionika, usprkos vrlo teškoj i složenoj situaciji koja je zatečena na područjima pogođenima poplavom.

U vezi s navodom u poglavlju 2. "Sustav zaštite i spašavanja", da i kod proglašene katastrofe Općina Gunja nije primila dotacije iz državnog proračuna unatoč izvanrednim potrebama, čime je njezin proračun doveden u pitanje, Vlada Republike Hrvatske napominje da je, prema podacima iz sustava državne riznice, za sanaciju štete uzrokovane poplavama u istočnoj Slavoniji u 2014. godini iz državnog proračuna osigurano ukupno 336.712.554 kuna, i to s pozicija Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva gospodarstva, Ministarstva poduzetništva i obrta, Ministarstva kulture, Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva zdravlja, Ministarstva socijalne politike i mladih te Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Budući da se u 2015. godini nastavlja sanacija šteta od poplave, navedeni iznos osiguranih sredstava za ovu namjenu nije konačan. Naime, župan Vukovarsko-srijemske županije donio je 15. svibnja 2014. godine Odluku o proglašenju elementarne nepogode poplave za područje svoje županije, a od dana proglašenja elementarne nepogode počeli su teći rokovi za dostavu podataka o nastalim štetama u poljoprivredi, graditeljstvu i prometnicama. Podatke o nastalim štetama trebalo je dostavljati Državnom povjerenstvu za procjenu štete od elementarnih nepogoda, prema rokovima navedenima u Zakonu o zaštiti od elementarnih nepogoda (Narodne novine, broj 73/97), kako bi se štete mogle potvrditi od nadležnih ministarstava i predložiti pomoć. Budući da se voda na poplavljenim područjima nije povlačila ravnomjerno, a rokovi za dostavu podataka o nastalim štetama tekli su od dana proglašenja elementarne nepogode, Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda Vukovarsko-srijemske županije nije u navedenom roku sve podatke dostavilo Državnom povjerenstvu. S obzirom na navedeno, Državno povjerenstvo je na sjednici održanoj 3. srpnja 2014. godine donijelo zaključak o dodjeli pomoći fizičkim i pravnim osobama stradalima u poplavi u svibnju 2014. godine na području Vukovarsko-srijemske županije, a prioritet su imale općine Gunja, Drenovci i Vrbanja. Pomoć je predviđena u 2014. i 2015. godini u određenom postotku od prijavljene i potvrđene štete u 2014. godini kao jednokratna novčana pomoć za djelomičnu sanaciju stambenih objekata, te za štete nastale u poljoprivredi. Zbog kašnjenja u dostavi podataka tijekom 2014. godine pomoć je namijenjena za djelomičnu sanaciju stambenih objekata, a u 2015. godini za štete nastale u poljoprivredi. Također, u rujnu 2014. godine, umjesto podataka o nastalim štetama, Državno povjerenstvo primilo je zahtjev Općine Gunja za otvaranjem Registra šteta u poljoprivredi radi naknadnog unosa šteta na šumama i divljači, te izjavu Županijskog povjerenstva da ne mogu dostaviti konačne štete u graditeljstvu i ostaloj imovini, s obzirom na velik broj podataka koji nisu sređeni, te ih je teško uskladiti za unos u tablice prema važećoj Metodologiji za procjenu štete od elementarnih nepogoda (Narodne novine, broj 96/98). Državno povjerenstvo otvorilo je Registar šteta u poljoprivredi, 26. rujna 2014. godine, za unos konačnih šteta na šumama i divljači, koji je zatvoren 29. prosinca 2014. godine. S obzirom na česte izmjene i dopune kod unosa konačnih podataka u navedeni Registar, konačne štete se nisu mogle potvrditi, stoga Državno povjerenstvo nije bilo u mogućnosti predložiti Vladi Republike Hrvatske da uvrsti štete jedinica lokalne samouprave Vukovarsko-srijemske županije za dodjelu pomoći u Odluku o dodjeli sredstava žurne pomoći za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda prijavljenih do 31. kolovoza 2014. godine u Republici Hrvatskoj. Nakon obračuna konačnih šteta, Državno povjerenstvo će predložiti Vladi Republike Hrvatske dodjelu pomoći za štete u poljoprivredi nastale u jedinicama lokalne samouprave Vukovarsko-srijemske županije.

Nadalje, u poglavlju 4. "Socijalna skrb i zdravstvena zaštita" iznesena je napomena da članak 36. Zakona o saniranju posljedica katastrofe na području Vukovarsko-srijemske županije (Narodne novine, broj 77/2014) nepotpuno definira privremeni smještaj stradalnika, ne navodeći duljinu trajanja ni uvjete, niti ga definira kao socijalnu uslugu. S tim

u vezi Vlada Republike Hrvatske ističe da je navedeni Zakon donesen pravodobno i s jasnim ciljevima, te da se privremeno stambeno zbrinjavanje osoba stradalih u poplavama organiziralo na vrijeme i na način da se omogući poštivanje svih ljudskih prava. O tome govori i činjenica preuzimanja Hostela Borovo već početkom lipnja, kao i otvaranje kontejnerskih naselja s ciljem zbrinjavanja članova obitelji koji aktivno sudjeluju u obnavljanju svojih kuća.

Također, u Izvješću se navodi da je kvaliteta smještaja u kontejnerskim naseljima ispod prihvatljive razine i da nisu adekvatna za smještaj, posebice ranjivih skupina, da su smještajne jedinice skučene, nedovoljno opremljene namještajem i bijelom tehnikom, kao i da je poseban problem udaljenost sanitarnog čvora, te činjenica da nije osigurana telefonska veza i dostupnost interneta. Vlada Republike Hrvatske napominje da je svrha kontejnerskih naselja privremeno stambeno zbrinjavanje članova kućanstava koji aktivno rade na obnovi kuća, kako bi bili u blizini svojih nekretnina i kako bi ih uspjeli obnoviti u najkraćem mogućem roku. Korisnike stambenih jedinica određivale su općine, s obzirom na to da su najbolje upoznate s obiteljskim i materijalnim prilikama stanovnika poplavljenih područja, stanjem obnove i nastalom štetom. Za sve stanovnike koji nisu u mogućnosti koristiti takvu vrstu smještaja (posebno ranjivim skupinama, višečlanim obiteljima s djecom, starijim i nemoćnim osobama) omogućen je smještaj u Hostelu Borovo, smještajnim kapacitetima ustanova socijalne skrbi, te udomiteljskim obiteljima. Potrebno je napomenuti da kapaciteti Hostela Borovo, unatoč osiguranju svih uvjeta za život, prehrane, prijevoza, liječničke pomoći, prisutnosti stručnjaka za socijalna pitanja te psihološku pomoć, nisu nikada bili potpuno popunjeni. Nadalje, u smještajnim jedinicama unutar kontejnerskih naselja osiguran je dovoljan broj sanitarnih čvorova, kontejnera za higijenu (odvojeno za žene, muškarce i djecu), kao i kuhinje za pripremu obroka, perilice i sušilice rublja, te dostava obroka po potrebi. U zimskim mjesecima osigurane su dodatne grijalice, a posebna pažnja posvećena je ispunjavanju uvjeta za siguran boravak ljudi, zaštiti od strujnih udara, požara i slično. Osim toga, povećanjem broja zaposlenih u centrima za socijalnu skrb na području Vukovarsko-srijemske županije adekvatno se brine o ostvarivanju prava iz Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/2013 i 152/2014), kao i o zdravstvenom stanju osoba na privremenom smještaju i ostvarenju njihovih potreba.

U odnosu na poglavlje 5. "Humanitarna pomoć", Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakonom o humanitarnoj pomoći (Narodne novine, broj 128/2010) regulirano prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći na području Republike Hrvatske, odnosno regulirani su oblici humanitarne pomoći, profilirane su neprofitne pravne osobe kojima je djelatnost prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći, proširena je i mreža pružatelja humanitarne pomoći, kao i veća dostupnost same pomoći korisnicima, te je istaknuta potreba i obveza transparentnosti u prikupljanju i pružanju humanitarne pomoći, kao i vođenja cjelovite evidencije na području Republike Hrvatske. Iz odredbi Zakona razvidna je razlika između humanitarne aktivnosti u svrhu zaštite i spašavanja žrtava prirodnih katastrofa i žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem od aktivnosti i pomoći koja se pruža socijalno osjetljivim skupinama radi podmirivanja osnovnih životnih potreba. Za neposrednu provedbu navedenog Zakona nadležni su uredi državne uprave u jedinici regionalne (područne) samouprave, koji provode sve postupke vezane uz prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći, izdaju rješenja, vode evidencije, prikupljaju izvješća koja su im dužne dostavljati osobe koje prikupljaju humanitarnu pomoć, odnosno organiziraju humanitarne akcije sukladno Pravilniku o obrascima i načinu vođenja evidencije humanitarne pomoći (Narodne novine, broj 144/2011), te obavljaju inspekcijski nadzor. Ministarstvo socijalne politike i mladih ima ulogu drugostupanjskog tijela, provodi upravni nadzor, te vodi evidenciju pravnih osoba kojima je

izdano rješenje za tzv. stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći za područje Republike Hrvatske. Također, humanitarnu pomoć vezano uz žrtve prirodnih katastrofa i kriza izazvanih ljudskim djelovanjem mogu pružati i tijela državne uprave nadležna prema posebnim propisima, pa se tako u akciju pomoći stradalima u poplavama u Vukovarsko-srijemskoj županiji uključio niz tijela državne uprave. Nadalje, Hrvatski Crveni križ obavlja distribuciju i evidenciju preuzete humanitarne pomoći sukladno Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu (Narodne novine, broj 71/2010), te Zakonu o humanitarnoj pomoći. Naime, Hrvatski Crveni križ obavezan je voditi evidenciju o prikupljenoj i pruženoj humanitarnoj pomoći te dostavljati propisana izvješća nadležnom uredu jednom godišnje, te može samostalno ili preko svojih ustrojstvenih oblika obavljati i određene javne ovlasti i djelatnosti. Između ostalog, to su poslovi i aktivnosti koje se odnose na traženje, primanje i raspoređivanje humanitarne pomoći međunarodnih organizacija i drugih donatora za potrebe na području Republike Hrvatske u izvanrednim situacijama.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da Zakon o humanitarnoj pomoći i Zakon o Hrvatskom Crvenom križu predstavljaju okvir iz kojeg se na jasan i transparentan način može izvršiti uvid u prikupljenu i pruženu humanitarnu pomoć na određenom području, u određenom razdoblju, bez obzira da li je riječ o socijalno osjetljivim skupinama ili zaštiti žrtava prirodnih katastrofa i žrtava kriza izazvanih ljudskim djelovanjem. Također, a vezano uz primjedbu o potrebi žurnog uređenja socijalnog stanovanja u Republici Hrvatskoj, odnosno donošenja strategije socijalnog stanovanja, Vlada Republike Hrvatske napominje da je u tijeku osnivanje međuresorne radne skupine koja će biti zadužena za pripremu prijedloga strategije socijalnog stanovanja.

U poglavlju 7. "Sanacija i obnova" navodi se niz podataka o postupku građevinske obnove poplavljenih kuća, izriče se nezadovoljstvo dinamikom obnove kuća, te se navodi da obnova kuća neće biti gotova do ljeta 2015. godine ukoliko se nastavi ovim tempom. Temeljem takvih navoda slijedi zaključak da je nakon sedam mjeseci obnove potrebno ulaganje većih kapaciteta u sve faze procesa obnove kuća, te da su kapaciteti koji su trenutno angažirani na postupku obnove očito premali.

Vlada Republike Hrvatske se ne može složiti s navedenim tvrdnjama, te napominje da je potrebno uzeti u obzir složenost cjelokupnog sustava obnove s obzirom na postojeću legislativu u trenutku poplave, kao i svih poduzetih stručnih aktivnosti u razdoblju od 18. svibnja 2014. godine, dana kada je probijen nasip, do 21. srpnja 2014. godine, kada je krenula obnova prve zgrade (Osnovna škola u Gunji). Naime, od 29. svibnja 2014. godine, odnosno odmah nakon što je utvrđeno da su se stekli uvjeti za obavljanje očevida (ali još ne i u Gunji gdje se voda najdulje zadržala), stručni timovi krenuli su u pregled kuća i zgrada javne namjene u naselju Strošinci u Općini Vrbanja i naselju Đurići u Općini Drenovci. Procjenu štete obavljali su ovlašteni inženjeri u organizaciji Hrvatske komore ovlaštenih inženjera građevine, dok su građevinski inspektori Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja utvrđivali mehaničku stabilnost i otpornost poplavljenih zgrada. Stručne ekipe su s vremenom obišle sva poplavljena naselja kako bi utvrdile stanje na terenu, te potom posebno obilježile one zgrade za koje se utvrdilo da su opasne za zadržavanje ljudi. U svim poplavom zahvaćenim zgradama utvrđena su oštećenja koja je potrebno sanirati, a to su uklanjanje i deponiranje zatečenog otpada namještaja i opreme, zatečenog mulja i poplavom nanesenog materijala, oštećenih dijelova, te isušivanje svih zatvorenih prostorija. Istovremeno su se odvijale sljedeće aktivnosti: kartiranje poplavljenog područja; snimanje i izrada troškovnika; provođenje arhitektonskog natječaja za izradu projekata za nove tipske kuće; provođenje odabira izvođača za uklanjanje ruševina, odabira za izvođače i nadzor radova, te odabira za

projektante; izrada programskih aplikacija za praćenje tijeka obnove; prikupljanje izjava korisnika obnove u prisutnosti javnih bilježnika i pripremanje odluka o obnovi; te provjeravanje prava na obnovu putem odgovarajućih baza podataka. Nakon čitavog niza prethodnih aktivnosti, koje uključuju i čišćenje i saniranje područja od poplavom nanesenog materijala, uklanjanje uginulih životinja, dezinfekciju, poduzimanje mjera za sprječavanje zaraza i zbrinjavanje svih vrsta otpada, obnova prve stambene kuće krenula je 24. srpnja 2014. godine u naselju Strošinci, a uvjeti za početak obnove stambenih kuća u Gunji stekli su se 13. kolovoza 2014. godine, kada su otvorena prva gradilišta. Dakle, prije nego su na terenu krenuli građevinski radovi, bilo je potrebno: omogućiti sigurno kretanje stručnih osoba po terenu; utvrditi područje zahvata; izraditi tehnički snimak stanja i troškovnik radova sanacije za svaku kuću; doznati tko je vlasnik kuće i je li prebivao u kući za vrijeme katastrofe, te dobiti ovjerenu izjavu da je suglasan s obnovom/uklanjanjem kuće; izdati odluku o obnovi za svaku kuću, a što je ujedno radni nalog za izvođača radova; provesti odabir projektanata, izvođača i nadzora; ugovoriti radove; te uvesti sudionike gradnje u posao na objektima čiji su vlasnici ostvarili pravo na obnovu.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da su dana 23. prosinca 2014. godine završeni radovi na obnovi ukupno 1.082 zgrade i izdano je 1.947 odluka o obnovi, a ostatak će, prema planu, biti dovršen do ljeta 2015. godine. Od toga je obnovljeno 1.060 obiteljskih i gospodarskih zgrada na području županjske Posavine. Broj obnovljenih kuća uključuje kuće koje su vlasnici obnavljali sami uz financijsku potporu Republike Hrvatske, te kuće koje je obnavljala odnosno gradila Republika Hrvatska. Republika Hrvatska je obnovila i zgrade koje nisu bile poplavljene, a koje su tijekom poplave i neposredno nakon nje koristile službe koje su radile na sanaciji. Trenutno je u tijeku obrada 85 odluka o obnovi, od kojih se za 14 čeka dopuna ili ispravak dokumentacije, a za 147 lokacija koje se odnose na izgradnju novih zgrada, u tijeku je provjera prebivališta putem Ministarstva unutarnjih poslova.

Potrebno je istaknuti da su obnovljene ukupno 22 zgrade javne namjene, obnova osnovnih škola i ambulanta obavljena je prema planu, te su sve osnovne škole bile spremne za nastavu u ovoj školskoj godini. Obnovljene su dvije ordinacije opće/obiteljske medicine i dvije ordinacije dentalne medicine u Gunji, jedna ordinacija opće/obiteljske medicine i jedna ordinacija dentalne medicine u Račinovcima i jedna ordinacija opće/obiteljske medicine u Rajevom Selu, te prostor za obavljanje patronažne službe Doma zdravlja u Gunji, odnosno navedeni objekti su ispunili uvjete za početak rada s obzirom na prostor, radnike i medicinsko-tehničku opremljenost, te im je izdano rješenje o obavljanju djelatnosti, a u završnoj fazi su i građevinski radovi na obnovi stanova za doktore medicine na poplavljenom području.

U vezi s objektima za koje još nije potpisana odluka o obnovi (u Izvješću se navodi da je riječ o 878 objekata, iako je broj objekata sada 725), potrebno je istaknuti probleme s kojima se nadležna tijela susreću na terenu. Naime, poplavljeno područje je pogranični dio Republike Hrvatske u koji se za vrijeme i nakon Domovinskog rata doselio veći broj izbjeglica iz susjedne Bosne i Hercegovine, koji većinom nisu regulirali svoj status u Republici Hrvatskoj tako da nemaju prijavljeno ni boravište niti prebivalište na području poplavljenih općina, što predstavlja pravni problem u stjecanju prava korisnika obnove. Nadalje, uočeni su i drugi problemi, primjerice, fiktivno prijavljena prebivališta radi iskorištavanja socijalne pomoći od strane osoba koje žive u drugoj državi, napuštene kuće, problematika "duplih" kuća na jednoj parceli, situacije da jedna obitelj posjeduje nekoliko kuća na različitim adresama, neizvršene ostavinske rasprave i dr. Potrebno je naglasiti da se propisane mjere obnove zgrada odnose na obnovu postojećih zgrada javne namjene,

gospodarskih zgrada i stambenih zgrada, a pod stambenom zgradom podrazumijeva se zgrada u kojoj je u vrijeme nastanka katastrofe stanovao njezin vlasnik, odnosno srodnik vlasnika ili u kojoj je vlasnik, odnosno srodnik vlasnika imao prijavljeno prebivalište ili boravište. Utvrđeno je da pravo na obnovu izgradnjom nove stambene zgrade ima obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno žive i podmiruju troškove života, a to se može dokazati i potpisanom izjavom korisnika prava na obnovu da su članovi zajednice, odnosno prijavom prebivališta ili boravišta, a tu izjavu supotpisuje i čelnik jedinice lokalne samouprave. Zbog prijavljenih fiktivnih izjava navodnih korisnika obnove, a imajući u vidu da se obnova financira sredstvima državnog proračuna, 147 izjava navodnih korisnika obnove proslijeđeno je na provjeru Ministarstvu unutarnjih poslova. Od 89 izvješća koje je Ministarstvo unutarnjih poslova do sada dostavilo, utvrđeno je da se za 33 zgrade neće nastaviti postupak obnove. Ovaj postupak izazvao je veći broj pritužbi kod pučke pravobraniteljice, jer je došlo do trenutačnog zastoja u radovima.

Vezano uz preporuku o potrebi određivanja prioriteta pri ostvarivanju prava na obnovu za obitelji koje su smještene u kontejnerskim naseljima, Vlada Republike Hrvatske napominje da su prioriteti obnove određeni prvenstveno prema obiteljima s djecom koja pohađaju školu, međutim realizaciju uvjetuje utvrđivanje navedenih uvjeta za obnovu. Naime, pitanje prioriteta prilikom obnove, konkretno u slučaju obitelji s djecom i građanima starije životne dobi koji su u kontejnerskom smještaju i čije kuće još nisu došle na red na obnovu, kako se navodi u Izvješću, isključivo je u vezi s neriješenim imovinsko-pravnim statusom tih osoba. Od ukupno 178 obitelji u kontejnerskim naseljima, još nisu donesene 54 odluke o obnovi, i to isključivo zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i provjere prebivališta. Za 124 obitelji donesena je odluka o obnovi, s tim da su završene 33 kuće, a 78 ih je u obnovi. Na preostalih 13 kuća radovi su zaustavljeni zbog potrebe promjene 5 tipskih projekata, odnosno prilagodbe projekata situaciji na terenu i naknadne provjere prebivališta za 8 korisnika obnove.

Nadalje, a u vezi s navodima o sporosti radova potrebno je ukazati i na činjenicu da su u Izvješću podaci o broju obnovljenih kuća preuzeti s mrežnih stranica Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, s danom 5. studenoga 2014. godine. Međutim, početkom studenoga 2014. godine broj obnovljenih kuća bio je brojčano manji, ali su građevinski radovi brzo napredovali na većem broju objekata i broj završenih objekata mijenjao se na dnevnoj bazi, te su podaci na kraju izvještajnog razdoblja (kraj prosinca 2014. godine) bitno drugačiji, kao što je bilo i planirano. Stoga zaključak o potrebi ulaganja većih kapaciteta u sve faze procesa obnove kuća, te tvrdnja da su kapaciteti koji su trenutno angažirani na postupku obnove očito premali nisu opravdani.

Vezano uz navode iz Izvješća o nejednakoj dodjeli namještaja i bijele tehnike, Vlada Republike Hrvatske napominje da je opremanje u tom dijelu vezano uz broj članova kućanstva, te je predviđeno da kućanstva s više članova dobiju i više namještaja. Za opremanje bijelom tehnikom i namještajem na područjima pogođenim poplavom, koje je provedivo po završenom građevnom dijelu obnove objekata, zadužen je Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Državni ured je osnovao Povjerenstvo za opremanje obiteljskih kuća i stanova na području Vukovarsko-srijemske županije, koje ima zadaću terenskog obilaska poplovanim pogođenih objekata, izradu popisa potrebnog namještaja i bijele tehnike prema broju članova obitelji korisnika, izradu pripadajućih odluka o dodjeli namještaja i bijele tehnike korisnicima, provedbu nabave, isporuke i montaže namještaja i bijele tehnike, te izvješćivanje o provedbi programa opremanja. Terenski obilazak proveden je na 1.700 objekata, s tim da se prilikom obilaska popisuje broj članova kućanstva, pribavlja

izjava vlasnika da nije primio prethodne donacije identične opreme, te se fotografira stanje na terenu. Donesene su 702 odluke o dodjeli bijele tehnike i namještaja, te su poslana narudžbe prema odabranim dobavljačima. Do 18. prosinca 2014. godine sastavljene su 1.354 narudžbe namještaja i bijele tehnika za 677 korisnika, a veći dio naručene opreme već je isporučen, te su u tijeku daljnje svakodnevne intenzivne isporuke. Važno je napomenuti da je na području Vukovarsko-srijemske županije prisutan veći broj privatnih donatora koji također provode aktivnosti dodjele opreme, što može uzrokovati određene razlike u opremljenosti objekata namještajem i bijelom tehnikom.

Nadalje, a vezano uz režijske troškove, pučka pravobraniteljica napominje da se Hrvatska elektroprivreda (u daljnjem tekstu: HEP) obvezala podmiriti troškove kroz donaciju stradalima i otpisivanjem potraživanja, no, kako se navodi u Izvješću, unutar kontejnerskog naselja na račune vlasnika kuća pristigle su dvije vrste računa od HEP-a, i to opomene te paušalni iznosi za struju od listopada 2014. do ožujka 2015. godine. S tim u vezi potrebno je napomenuti da je prema Odluci Skupštine društva HEP-a d.d., od 17. lipnja 2014. godine, proveden izvanredni otpis potraživanja za električnu energiju i mrežu za mjesec svibanj i lipanj 2014. godine kupcima na poplavljenim područjima. Ukupno je otpisano potraživanja u vrijednosti 1.523.076,56 kuna, od toga kupcima kategorije kućanstvo otpisano je 1.341.809,91 kuna, a kupcima kategorije poduzetništvo otpisano je 181.266,65 kuna. Temeljem potpisanih ugovora o namjenskoj donaciji između donatora HEP-a d.d. i primatelja - općina s poplavljenog područja, te isporučitelja HEP-a ODS d.o.o., donirana je potrošnja za električnu energiju i/ili naknadu za korištenje mreže za mjesec srpanj, kolovoz i rujan 2014. godine, u ukupnom iznosu 1.664.359,53 kuna, te su donirana sredstva u iznosu do najviše 1.000.000,00 kuna za podmirenje troškova električne energije u kontejnerskim naseljima, počevši od mjeseca kolovoza 2014. godine, te nadalje za svaki mjesec, a najduže do 31. srpnja 2015. godine. Na dan 1. listopada 2014. godine proveden je redovni obračun za kupce kategorije kućanstvo, uključujući i kupce s poplavljenih područja, a u njihovim obračunima iskazane su prethodno navedene donacije. Eventualni dug po računima odnosi se na neplaćenu akontaciju za travanj 2014. godine i ostvarenu potrošnju u listopadu 2014. godine za kupce koji su očitani nakon 1. listopada 2014. godine. Sukladno članku 90. Općih uvjeta za opskrbu električnom energijom (Narodne novine, broj 14/2006) - u daljnjem tekstu: Opći uvjeti, kupcima su generirane mjesečne novčane obveze za razdoblje od 10. mjeseca 2014. do 3. mjeseca 2015. godine i poslana uz redovni obračun 1. listopada 2014. godine. Dakle nije riječ o paušalnom iznosu računa, nego se iznos mjesečne novčane obveze određuje na temelju prosječne mjesečne potrošnje iz odgovarajućeg prethodnog obračunskog razdoblja, pomnožene s korekcijskim faktorom promjene potrošnje, uvećano za stalnu mjesečnu naknadu. Sukladno članku 93. Općih uvjeta, kupac kategorije kućanstvo može osporiti mjesečne novčane obveze u roku od 15 dana od dana njihova izdavanja, što je i naznačeno na obračunu kupca. Kupci s poplavljenih područja dodatno su obaviješteni putem medija da oni kupci koji ne ostvaruju planiranu potrošnju električne energije trebaju zatražiti smanjenje mjesečnih novčanih obveza, nakon čega će im biti ispostavljene nove korigirane mjesečne novčane obveze, te da zahtjev za smanjenje kupac može podnijeti na šalterima informacija Elektro Vinkovci, uz predočenje očitano stanja s mjernog uređaja. Kupci koji nisu u mogućnosti podnijeti zahtjev u prostorijama Elektro, mogu isto učiniti putem telefona, nakon čega će djelatnici pogona Županija izvršiti kontrolu očitano stanja s mjernog uređaja, te na osnovi utvrđenoga kupcu dostaviti nove mjesečne novčane obveze. U istoj obavijesti kupcima je ponuđeno da ako žele izbjeći plaćanje mjesečne novčane naknade u iznosu 21,75 kuna mogu iskoristiti mogućnost stavljanja priključka u mirovanje do godinu dana bez naknade za ponovno uključanje, što kupac mora učiniti pisanim putem, jer HEP ne smije isključivati ili stavljati u mirovanje priključak bez suglasnosti vlasnika. Onim kupcima koji nisu zatražili

ništa od navedenog, sukladno članku 94. Općih uvjeta, poslana je opomena za nepodmirene novčane obveze na dan slanja opomene (akontacija i dug po računu 1. listopada 2014. godine). Na poleđini opomene su prikazane sve stavke koje se odnose na opomenuti dug (broj dokumenta, datum dokumenta i iznos duga). Sve odluke vezane uz otpis i donacije kupcima s poplavljenih područja za električnu energiju provedene su u cijelosti i vidljive su na računima 1. listopada 2014. godine, a potrošnja nakon provedenog redovnog polugodišnjeg obračuna 1. listopada 2014. godine nije predmet otpisa niti donacije.

Potrebno je napomenuti i to da na području pogođenom poplavom postoje poteškoće kod naplate duga za električnu energiju zbog nereguliranih odnosa između vlasnika, korisnika i HEP-a. Naime, pojedine tvrtke koje sudjeluju u obnovi i sanaciji objekata na poplavljenim područjima, a nisu ishodile gradilišne priključke, električnu energiju troše preko postojećih brojila kupaca kategorije kućanstvo koji trenutačno ne žive u svojim kućama. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da će, u suradnji sa svim nadležnim tijelima, nastojati u najkraćem mogućem roku riješiti navedenu situaciju.

Vezano uz javne radove koji se provode na poplavljenim područjima Vukovarsko-srijemske županije, Vlada Republike Hrvatske napominje da je prema posljednjem izvješću ukupan broj osoba uključenih u javne radove u razdoblju od sredine svibnja do prosinca 2014. godine iznosio 1.163 (umjesto navedenih 1.045 osoba u tekstu Izvješća). Na temelju izvršenih kontrola i podnesenih izvješća s navedenog područja može se zaključiti da su se javni radovi provodili u skladu s kriterijima i predloženim programom, te je postignut cilj zbog kojeg je mjera i uvedena.

Nadalje, a vezano uz rad probacijske službe, potrebno je napomenuti da je Ministarstvo pravosuđa putem Sektora za probaciju žurno reagiralo kada je područje Vukovarsko-srijemske županije bilo pogođeno poplavama, te je odmah započelo organiziranje pomoći pogođenim područjima, i to kroz zakonom predviđene mogućnosti izvršavanja rada za opće dobro. Probacijskim uredima na pogođenom području ili u neposrednoj blizini (Osijek, Požega, Sisak i Bjelovar) izdan je nalog da stupe u kontakt sa svim pravnim osobama koje su uključene u pomoć poplavljenom području, te da dogovore trajno i/ili privremeno upućivanje osuđenika na područja gdje je to najpotrebnije. Dogovoreno je i da se u kontaktu sa svim zainteresiranim suradnicima probacije ponudi pomoć poplavljenom području, a na području istočnog dijela Republike Hrvatske u jednom su danu stavljeni u pripravnost svi oni osuđenici koji do tada nisu bili raspoređeni na izvršavanje rada za opće dobro. Osim uključivanja osuđenika direktno na rad na poplavljenom području, dvadesetak osuđenika žurno je upućeno kao ispomoć pravnim osobama koje su se bavile prikupljanjem, sortiranjem i prijevozom humanitarne pomoći na području cijele Republike Hrvatske. Također, Ministarstvo pravosuđa je u suradnji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje 30. svibnja 2014. godine dogovorilo upućivanje osuđenika direktno na ispomoć na poplavljenom područje, te je grupa osuđenika s prebivalištem na širem području Slavonije istoga dana premještena u krizni stožer u Županji, te je formirana grupa od tridesetak osuđenika koji su smješteni u volonterski kamp u Županji. Osuđenicima je povjeren rad na poslovima sanacije terena, koji je uključivao uklanjanje leševa životinja, čišćenje ulica, ispumpavanja vode i slično. Probacijski službenici redovito su obavljali motivacijske razgovore s osuđenicima i na taj način osigurali nastavak njihova rada na terenu. Svaki osuđenik bio je raspoređen u manju grupu koju je predvodio jedan član Državne uprave za zaštitu i spašavanje, a osuđenici su svakodnevno sudjelovali u svim zadaćama koje su pred njih stavljanje. Osim direktno na terenu, osuđenici su obavljali poslove istovara humanitarne pomoći, razvrstavanja robe u prostorijama Crvenog križa, te na održavanju prostora

volonterskog kampa, a bili su raspoređeni i na poslove premještanja kampa iz Županje u Drenovce. Organizirana grupa osuđenika uključenih u probaciju boravila je u kampu i radila je na poslovima sanacije terena od 30. svibnja do 23. lipnja 2014. godine, dakle sve do zatvaranja volonterskog kampa, a na sanaciji štete nastavili su raditi osuđenici s prebivalištem na pogodnom području (Babina Greda, Vrbanja, Gunja i Vinkovci). S obzirom na to da je među osobama uključenima u probaciju bilo i liječnika s područja Slavonije koji su trebali izvršiti rad za opće dobro, oni su se također uključili u pomoć poplavljenim područjima kroz različite aktivnosti obilaska i pomaganja evakuiranom stanovništvu. Na poplavljenom području osuđenici su izvršili oko 11.000 sati rada za opće dobro, a za trajanja izvanredne situacije sa osuđenicima su na terenu redovito bili i službenici Probacijskog ureda Osijek, dok su pomoć na terenu pružili i službenici Probacijskog ureda Požega.

Nadalje, a u vezi s navodima u poglavlju 8. "Informiranje i besplatna pravna pomoć", o nedostatnoj općoj informiranosti građana i manjkavom protoku informacija, Vlada Republike Hrvatske napominje da su sve informacije o načinu i postupku obnove kontinuirano iznošene na više načina, pri čemu je potrebno naglasiti da su nadležna tijela o svim svojim aktivnostima na obnovi poplavljenih kuća i zgrada javne namjene, kao i o svim drugim aktivnostima od samoga početka redovito informirala javnost. Mediji prenošenja informacija bili su različiti, ovisno o vrsti informacije i primatelju kojemu je namijenjena, a posebno veliki trud uloženi je u razmjenu informacija među svim sudionicima obnove, s posebnim naglaskom na komunikaciji s koordinativnim službama na terenu, te predstavnicima lokalne i područne samouprave koji su po svojoj funkciji prvi kontakt prema građanima i najvažniji izvor informacija. Osim toga, nadležne službe su kontinuirano obilazile teren, održavani su sastanci, tribine i prezentacije programa sanacije i obnove, a poplavljena područja su u više navrata obišli i dužnosnici raznih ministarstava i ostalih nadležnih tijela, kao i predsjednik Vlade Republike Hrvatske.

Vezano uz navode o otežanom protoku informacija, u nastavku se navode aktivnosti koje je, primjerice, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja provelo u svrhu informiranja građana o sanaciju i obnovi područja pogodnih poplavama. Naime, već 21. svibnja 2014. godine, u vrijeme dok je poplavljeno područje još bilo pod vodom i praktički nedostupno, ministrica graditeljstva i prostornoga uređenja održala je konferenciju za medije, na kojoj je najavila aktivnosti koje će se poduzimati na poplavljenim područjima. Također, informacije o aktivnostima vezanima uz sanaciju i obnovu su od početka obnove dostupne na službenoj mrežnoj stranici Ministarstva, na kojoj je otvoren poseban prostor "Sanacija poplavljenih područja". Na toj se stranici mogu naći podaci o besplatnom kontakt-telefonu za građane, informativni leci, priopćenja za medije, medijske izjave dužnosnika, tekstovi propisa na temelju kojih se provodi postupak obnove poplavljenih objekata, te brojne druge informacije. Osim toga, Ministarstvo je početkom srpnja izradilo i tiskalo 6.000 informativnih letaka "Osnovne informacije o pripremi poplavljenih kuća za obnovu" i dostavilo ih predstavnicima lokalne samouprave radi daljnje distribucije. Kako bi sve potrebne informacije bile dostupne i građanima koji nemaju pristup računalu ni internetu Ministarstvo je otvorilo besplatnu telefonsku liniju za upite, a odgovori su davani i pisanim putem. Također, organizirane su dvije koordinacijske službe na terenu, jedna za područje općina Drenovaca i Vrbanje, a druga za područje Općine Gunja, koje su dostupne lokalnom stanovništvu svakodnevno, bilo direktnim dolaskom u ured, bilo telefonski. Svaki radni dan u prostorijama koordinacijskih službi bio je osiguran dolazak javnog bilježnika s besplatnom uslugom za korisnike obnove prilikom ovjere potpisa i pravnom pomoći. Ministarstvo je organiziralo i koordinativne sastanke najmanje jednom mjesečno, s ciljem razmjene informacija među tijelima koja provode postupak obnove (izvođači, nadzor, projektanti) i

davanja svih važnih informacija predstavnicima lokalne samouprave, kako bi ih oni mogli dalje prenijeti svom lokalnom stanovništvu. Redovito su pisana i slana priopćenja za medije, te organizirane konferencije za medije, a od početka kolovoza do kraja prosinca 2014. godine Ministarstvo redovito, najmanje dva puta mjesečno, izdaje javna priopćenja o tijeku i dinamici obnove poplavljenih kuća i zgrada javne namjene. Sva objavljena priopćenja dostupna su na mrežnoj stranici Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja.

Vlada Republike Hrvatske smatra da, s obzirom na sve navedene dostupne informacije i tijela kod kojih ih je moguće dobiti, niti jedan zainteresirani građanin ne može ostati bez tražene potrebne informacije. Također je potrebno napomenuti da nadležna tijela redovito i međusobno razmjenjuju podatke o stanju na poplavljenim područjima, te su u kontaktu s tvrtkama koje sudjeluju u procesu obnove, kao i s predstavnicima lokalne i područne (regionalne samouprave) te organizacijama civilnoga društva koje djeluju na poplavljenim područjima.

Nadalje, a vezano uz besplatnu pravnu pomoć, u Izvješću se navodi da je u razdoblju od 17. svibnja do 3. listopada 2014. godine u Uredu državne uprave Vukovarsko-srijemske županije, Ispostava Županija, zahtjev za sekundarnu pravnu pomoć podnijelo samo sedam osoba, od kojih pet vezano uz oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, a dvije za pravne stvari iz područja radnih odnosa, dok niti jedan zahtjev nije primljen za primarnu pravnu zaštitu. Također, navodi se da je u ovlaštenoj udruzi za pružanje besplatne pravne pomoći primljen samo jedan zahtjev vezan uz slučaj ostavinske rasprave. Osim toga, u Izvješću se navodi da stradale osobe smještene u hostelu u Borovu naselju nisu znale da postoji sustav besplatne pravne pomoći, niti gdje tu pomoć mogu ostvariti, te da je ista situacija bila u kontejnerskom naselju u Gunji, pa je zaključeno da postoji očiti nerazmjer između broja građana koji su pravno neinformirani i broja podnesenih zahtjeva, kao i značajnog broja neriješenih imovinskopravnih predmeta zbog kojih, između ostaloga, kasni proces obnove, te se postavlja pitanje funkcionalnosti ovakvog sustava besplatne pravne pomoći i njegovog terenskog nadzora. U tom smislu, preporučuje se besplatnu pomoć učiniti dostupnim svim stradalim građanima na jednak način, i to kroz terenski rad stručnih timova u naseljima i mjestima gdje borave stradale osobe.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da institucionalni okvir sustava besplatne pravne pomoći čine uredi državne uprave u županijama koji rješavaju o zahtjevima građana za odobravanje korištenja sekundarne pravne pomoći i Odjel za besplatnu pravnu pomoć Ministarstva pravosuđa koji obavlja stručne i upravne poslove vezane uz provedbu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine, broj 143/2013). Odjel za besplatnu pravnu pomoć u drugostupanjskom upravnom postupku rješava o žalbama građana, te u prvom stupnju rješava o upisu udruga u Registar udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i vodi Registar navedenih udruga, provodi upravni nadzor nad radom ureda državne uprave u županijama u dijelu koji se odnosi na zakonitost provedbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, te provodi stručni nadzor nad radom pružatelja primarne pravne pomoći. Potrebno je istaknuti da je Ministarstvo pravosuđa kontaktiralo s Uredom državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji i upoznalo ga s planom mjera vezanim uz ostvarivanje besplatne pravne pomoći strankama s područja pogođenih poplavama, a osiguralo je i službenike Odjela za besplatnu pravnu pomoć koji su svakodnevno, po potrebi, pružali adekvatnu pomoć i informacije službenicima navedenog Ureda državne uprave. Također, Ministarstvo pravosuđa je 26. siječnja 2015. godine objavilo poziv za prijavu na natječaj za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći za 2015. godinu, kojim poziva ovlaštene udruge i pravne klinike za pružanje

primarne pravne pomoći da se prijave na natječaj za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći.

Potrebno je napomenuti i da je Povjerenstvo za provedbu natječaja za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći prilikom vrednovanja projekata dalo prednost, odnosno posebno je vrednovalo projekte koji su bili usmjereni na pružanje pravne pomoći na području Vukovarsko-srijemske županije. Jedina udruga s područja te županije je udruga Centar za pravnu i psihološku pomoć Bijeli prsten Hrvatske, sa sjedištem u Vinkovcima, koja je u projektu navela kao posebni cilj pružanje primarne pravne pomoći na poplavljenom području. Navedena Udruga je u razdoblju od kolovoza do prosinca 2014. godine, putem svojih mobilnih timova, svakodnevno djelovala na tom području i pružala primarnu pravnu pomoć, s tim da je Ministarstvo pravosuđa obavijestilo Udrugu da se prilikom pružanja primarne pravne pomoći strankama s područja pogođenog poplavom ne primjenjuje odredba članka 10. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći koja propisuje pretpostavke za ostvarivanje primarne pravne pomoći. U sklopu provedbe projekta, Udruga je tiskala letak s osnovnim informacijama o ostvarenju prava na pravnu pomoć, koji je dijeljen stanovništvu s poplavljenih područja. Ministarstvo pravosuđa je djelomično provelo mjeru izrade letka radi informiranosti i mogućnosti korištenja sustava besplatne pravne pomoći potencijalnim korisnicima, upravo stoga što je kroz provedbu projekta pružanja primarne pravne pomoći navedena Udruga tiskala i distribuirala letak dostupan osobama s područja pogođenih poplavom.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Ministarstvo pravosuđa poduzelo sve korake radi funkcioniranja i pružanja sustava besplatne pravne pomoći. S obzirom na okolnosti u kojima se nalazi stanovništvo poplavom pogođenih područja, u narednom se razdoblju očekuje povećanje broja zahtjeva radi ostvarenja prava nastalih s osnove uklanjanja posljedica štete, a samim tim i potrebe za ostvarivanjem pravne pomoći.

Zaključno, Vlada Republike Hrvatske napominje da je prepoznala potrebu daljnjeg unaprjeđenja učinkovitosti sustava zaštite i spašavanja kroz, između ostaloga, jasno definiranje dugotrajnih modela financiranja vatrogastva i civilne zaštite, te je Hrvatskome saboru uputila Prijedlog zakona o sustavu civilne zaštite, koji će predstavljati dobru osnovu za podizanje spremnosti i sposobnosti sustava civilne zaštite za reagiranje u katastrofama i većim nesrećama.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Ranka Ostojića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova, Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu socijalne politike i mladih, Anku Mrak-Taritaš, ministricu graditeljstva i prostornoga uređenja, Evelina Tonkovića, zamjenika ministra unutarnjih poslova, Maju Sporiš, zamjenicu ministricu socijalne politike i mladih, mr. sc. Željka Uhlira, zamjenika ministricu graditeljstva i prostornoga uređenja, te dr. sc. Jadrana Perinića, ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

